

Dünyäni üýtgeden adam: Gadyrly dostum Mihail Gorbaçýow

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 25 январа, 2025

Dünyäni üýtgeden adam: Gadyrly dostum Mihail Gorbaçýow DÜNYÄNI
ÜÝTGEDEN ADAM: GADYRLY DOSTUM MIHAIL GORBAÇÝOW

Gorbaçýow «Sowuk urşuň» we ýadro ýaraglanşygy ýaryşynyň soňuna nokat goýdy. Ýewgeniý Lebedew syýasat meýdanynyň titanyny, mähir-muhabbetden doly gojany we ruhobelent ynsany ýatlaýar. Hemme zady üýtgedeniň Mihail Gorbaçýowdygyny ýatdan çykarmalyň.

Mihaili soňky gezek görenimizde saglyk ýagdaýynyň peselendigi we deminiň sanalgydygy görnüp durdy. Saçy бүтинлеý agarypdy we mazaly gojalşansoň, maňlaýyndaky meşhur haly garalyp, mesaňa göze ilip durdy. Müddetiniň doluşandygyny bilip durdy.

Gorbaçýow saglygy hakda «bulam-bujar» diýipdi.

Şindi meniň ýagdaýymda wagt ýitirmegiň geregi ýok.

Onuň bilen birinji gezek Parižde, milleniumdan bir salym soň tanşymdym. Ol kakam bilen «Eýfel» diňindäki restoranda günortanlyk edinýärdi. Kakam ikisi Dmitriý Muratowa 2021-nji ýylda Parahatçylyk boýunça Nobel baýragyny gazandyran rus kampanýor gazetini «Новая газета»-nyň şärikdeşidiler.

Dogrussyň aýtmaly bolsa, şeýle beýik adam bilen duşuşma ähtimallygyndan göwnüm geçgindi, aýratynam resmi we dabaraly ýagdaýda bolmagyna garaşandygym üçin. Beterem ýalňyşmak islämokdym.

Günortanlyk nahary birnäçe henek atyşmadan we gürrüňden ybaratdy. Hoşlaşanymyzda Mihail meni gujaklady. Soňky ýyllarda ol gujaklamagy epeý gowy görýärdi. 1999-njy ýylda leýkemiýa keseline uçrap ölen Raisanyň hormatyna düwnüge garşy göreş fonduny guranda, fonduň başlygy bolmagymy sorady. Hususanam, 2007-nji ýylda açylanda Russiýanyň düwnük keselli çagalary üçin birinji hususy kliniki merkezine öwrülen Sankt-Peterburgdaky täze Raisa Gorbaçýowa adyndaky Çagalar gematologiyasy ýilik goýma merkezi üçin 10 million sterlingden gowrak pul topladyk.

Munuň özi ony ýagdaýyny soramaga baran näsaglarymyzyň ýanynda görýändigimi aňladýardy: Elmydama olar üçin wagt tapýardy we hemişe ýardam goluny uzadýardy. Bu adam halklaryň ykbalyny şekillendirip bilýän prezidentleri we korollary bilen dil tapysyp bilýän adamdy, emma onuň özüni alyp barşynda hiç hili badyhowalyk, hondanbärsilik ýokdy. Ony şular ýaly görnüşde güýçlendiren adamkärçiligini göreniňde, tolgunmazlyk mümkin däldi.

Mihail aýalynyň ölen gününüň hormatyna 2009-njy ýylda geçirilen dabaraly çärede myhmanlarynyň önünde rus halk aýdymy «Köne hatlary» aýdyp berdi. Birinji gezek režimi saklap galmak islänleriň özüni agdarmaga synanşan 1991-nji ýylyň agdarlyşygy wagtynda öňki alşan hatlaryny ýakyp durka Raisanyň üstünden barandygyny aýtdy. Mihail diňleýjilerine «Men uzakda işläp ýörkäm, aýalym bilen hemme zat hakynda hat arkaly pikir alyşardyk» diýdi. «Yzyma öwrülip, ony bu hatlary ýakyp durka

görenimde, öňki alşan hatlarymyň okalmaly däldigi üçin şu köne rus aýdymyny aýtdym. Bu aýdym maňa şony ýatladýar».

Aýdym aýdyp durka, gözünden biygtyýar paýrap dökülen ýaş sebäpli aşak egildi. Aýdyp bolanda köpçülik bir adam ýaly bolup ör turdy.

Ony iň soňky gezek fondunyň öňünde görenimde, şindizem aýalynyň ölümi zerarly hasrat çekýändigini duýulýardy. Bir-biriniň içinden geçýän otaglar arasynda 1990-njy ýylda özüne berlen Parahatçylyk boýunça Nobel baýragynyň bolan baýraklardyr syýasat meýdanynda geçiren wagtlaryna degişli fotosuratlardan doludy. Ýene-de iň köp öňe saýlanyp durany Raisanyň fotosuratlarydy. Hatda Raisanyň portreti iş otagyndaky gaýyşlanan stolyň arkasynda – diwarda buýsanç bilen asylygy durdy.

Mihail surata gamgyn göz aýlap: «Bir gün onuň bilen el tutuşyp agşamky gezelenje çykypdyk. Biziň бүтін durmuşymyzy şeýdip ýöräp geçirdik» diýdi. «Meniň pikirimçe bar bolan zat – öz ýarpy bölegimizi biri-birimizden tapmagymyzdy. Onuň maňa degişlidigi hakdaky pikire uýup gezdim».

Ol maňa awtobiografiýasy «Ýeke özümden» okap berdi. Bu awtobiografik kitapda aýalynyň aradan çykan günü ýazan we gyzy Irina bilen Raisanyň syrkaw ýatanda geçiren günlerinden gürrüň berýän gündelikden parçalar bar.

Raisanyň haly teňleşdigiçe Gorbaçýow oňa özüni taşlap gitmezligi üçin ýalbardy, çünki aýaly ony taşlap gitse, onuň

Üçin durmuşyň hiç hili manysy bolmajak ýalydy. Mihail maňa muny «özümi hiç haçan beýle ýalňyz duýmandym» diýip gürrüň berdi. Mihaliň ölüm habaryndan alyp biljek ýeke-täk tesellim onuň indi şeýle ýitgi duýgusy bilen ýaşamajakdygy boldy.

Hemme zady üýtgedeniň Mihail Gorbaçýowdygyny ýatdan çykarmalyň.

Onuňky soňky ýüz ýylyň iň möhüm ömürleriň biridi.

Gündogar Ýewropany gan dökmezden azatlyga çykardy. Ýadro ýaraglanşygy ýaryşyny soňlandyrdy. Ýurdunda söz azatlygyna, syýasy oppozisiýa, dini edim-gylymlara, daşary ýurtly turistleriň gelip-gitmegini rugsat berdi. Soňky duşuşygymyza Mihailden geljekki nesiller tarapyndan nähili ýatlanasynyň gelýändigini soradym.

«Sowuk urşy» soňlandyrandygy hakykatyna goldanyp. Germaniýanyň birleşmegi üçin şert döretdim. Munuň netijesinde häzir Germaniýa biziň dostumyz. Elbetde «Aç-açanlygyň we üýtgedip gurmagyň» getiren uly mümkinçiliklerini ýatlajaklaryny pikir edýärim. Ýatlara zat kän.

Soň ol egilip, ýuwaşlyk bilen aýagyma kakdy. «Elbetde, ýagşy adam bolandygym üçin» diýdi. Belki-de, iň möhüm jümle şu söz bolsa gerek.

Ýewgeniý LEBEDEW.

02.09.2022 ý.

<https://www.independent.co.uk/voices> Publisistika